

Tarkistuslista lääkäreille, jotka informoivat hiljattain diagnoosin saaneita keliakiapotilaita ja heidän huoltajiaan

Tukena voi käyttää ESPGHAN:in tarjoamia, eri kielillä saatavilla olevia *kuvakaavioita potilaille*.

Suosittellemme merkitsemään kohdat, joista on keskusteltu. Allekirjoita, lisää päivämäärä ja säilytä potilaskertomuksen yhteydessä.

Selitä seuraavat, diagnoosin vahvistavat löydökset ESPGHAN:in suositusten mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> Keliakiavasta-aineet verinäytteissä, täyhystys/koepalojen histologia (jos tutkittu), muut tulokset 	☐
Mikä on keliakia? <ul style="list-style-type: none"> Elinikäinen, immuunivälitteinen sairaus, joka voi kehittyä perinnöllisesti alttiille henkilöille. Ravinnon gluteeni käynnistää ja ylläpitää tulehdusta. Gluteenia on luontaisesti mm. vehnässä, ohrassa ja rukiissa, sekä lisättynä hyvin monissa tuotteissa. Sairaus kehittyy ohutsuolen limakalvolla, mutta se voi vaikuttaa moniin eri elimiin. Oireina voi olla sekä suolisto-oireita että suoliston ulkopuolisia oireita, kuten ihottumaa, anemiaa, nivelkipuja ja väsymystä. Suolistovaurio voi aiheuttaa heikentynyttä ravintoaineiden imeytymistä. Hoitona on tiukka ja elinikäinen gluteeniton ruokavalio. 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Aiheuttajat <ul style="list-style-type: none"> Geenien, ravinnon gluteenin ja mahdollisten muiden ympäristötekijöiden (ei vielä tunnetta) välinen yhteisvaikutus. Kohonnut riski sairastua myös muihin, osittain samoihin perintötekijöihin liittyviin sairauksiin (esim. tietyt kilpirauhas- ja maksasairaudet, tyyppin 1 diabetes). Sairastumisriskiin ei voi itse vaikuttaa. Mikäli gluteeniton ruokavaliohoito ei toteudu, on kohonnut riski kehittää keliakian pitkäaikaiskomplikaatioita (kuten heikentynyt luuntiheys), riippumatta mahdollisista oireista. 	☐ ☐ ☐
Kerro hyvästä ennusteesta ja helpota huoltajien mahdollista syyllisyyttä ja ahdistusta	☐
Hoito <p>Lääketieteellinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Keliakia on elinikäinen sairaus eikä sitä voi parantaa, mutta sitä voi hoitaa hyvin. Pysyvä ja tiukka gluteeniton ruokavalio. Lääkkeiden mahdollisuudet tulevaisuudessa? <p>Psykososiaalinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kotitalouden uudelleenjärjestely, gluteenialtistumisen estäminen jne. Päiväkotij- ja kouluruokailut Perheen, ystävien ja hoitajien, sekä opettajien informointi Ruokavalio ei ole aina helppo ylläpitää, tarvittaessa psykologinen tuki <p>Hoidon tavoite:</p> <ul style="list-style-type: none"> Limakalvovaurion ja tulehduksen parantuminen Keliakiavasta-aineiden normalisoituminen yhden (viimeistään kolmen) vuoden aikana Ruokavalion, kasvun ja kehityksen seuraaminen Itsetunnon, sairauden ja ruokavalion kanssa selviytymisen sekä vertaistuen löytämisen tukeminen 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Mitä seuraavaksi? <ul style="list-style-type: none"> • Gluteenittoman ruokavaliohoidon opettaminen (ravitsemusterapeutti) • Seurantakäyntien ja -verikokeiden (keliakiavasta-aineet ja mahdolliset muut verikokeet, jos diagnosoitahetkellä poikkeavuuksia) ohjelmoiminen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti 	☐ ☐
Pitkäaikaisseuranta: ruokavaliohoito ja keliakian aktiivisuus, kasvu ja kehitys <ul style="list-style-type: none"> • Yksilöllisen suunnitelman mukaisesti 	☐
Potilaan informoimisen tärkeys <ul style="list-style-type: none"> • Tarjoa kirjallista tietoa, linkkejä informatiivisille nettisivuille ja potilasjärjestön yhteistiedot • Tarjoa linkki verkko-oppimistyökaluun (englanniksi) www.celiacfacts.eu 	☐ ☐
Suosittele 1.asteen sukulaisten seulomista keliakian suhteen	☐
Tulosta perheelle dokumentti, josta käy ilmi keliakiadiagnoosi ja sen perusteet	☐
Päivämäärä:	Lääkärin nimi:

